

Маргарита Володимирівна Покутня – студентка II курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Сергій Станіславович Лукаш** – директор Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БУДІВНИЦТВА У ПРИБЕРЕЖНИХ ЗАХИСНИХ СМУГАХ

Водні ресурси – національне багатство будь-якої держави. Забезпечення екологічної рівноваги та повне задоволення потреб населення і суспільного господарства водою можливі лише за умови доцільного використання водних ресурсів, забезпечення їх охорони та збереження, а також покращення якості води та водного режиму річок та інших водних об'єктів. Актуальним сьогодні є дослідження питання правового режиму земель прибережних захисних смуг, функціональним призначенням яких відповідно до ч. 1 ст. 88 Водного кодексу України є забезпечення охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення, збереження їх водності. Дослідженням правового режиму прибережних захисних смуг в законодавстві України займаються такі науковці, як І. В. Покидько, А. Г. Мартин, О.П. Канаш, М. Максименко та ін.

Метою роботи є юридичне визначення обмежень прав землевласників та землекористувачів шляхом встановлення правового режиму прибережних захисних смуг. Слід сказати, що земельні ділянки поруч з водними об'єктами є надзвичайно привабливими. Перспектива забудови цих земель для проживання і для ведення господарської діяльності поблизу водних об'єктів цікавить як громадян, так і суб'єктів господарювання. Створення водоохоронних зон навколо водних об'єктів, у межах яких виділяються зони суворого обмеження господарської діяльності – прибережні захисні смуги, є одним із напрямків відвернення занепаду екосистем і водних ресурсів. Прибережна захисна смуга також запобігає руйнуванню водних екологічних систем, зсувам, ерозії, появі необґрунтованої забудови.

Водний кодекс України характеризує прибережну захисну смугу, як частину водоохоронної зони відповідної ширини вздовж річки, моря, навколо водойм, на якій встановлено більш суворий режим господарської діяльності, ніж на решті території цієї зони [1]. Прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період – період річного циклу, протягом якого спостерігається низька водність) шириною: для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менш як 3 гектари – 25 метрів; для середніх річок, водосховищ на них та ставків площею понад 3 гектари – 50 метрів; для великих річок, водосховищ на них та озер – 100 метрів.

При крутизні схилів більше трьох градусів мінімальна ширина прибережної захисної смуги подвоюється. Уздовж морів та навколо морських заток і лиманів встановлюється прибережна захисна смуга шириною не менше двох кілометрів від урізу води (берегової лінії). Прибережні захисні смуги встановлюються на земельних ділянках усіх категорій земель, крім земель морського транспорту. У прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах забороняється: 1) розорювання земель (крім підготовки ґрунту для залуження і заліснення), а також садівництво та городництво; 2) зберігання та застосування пестицидів і добрив; 3) влаштування літніх таборів для худоби; 4) будівництво будь-яких споруд (крім гідротехнічних, навігаційного призначення, гідрометричних та лінійних), у тому числі баз відпочинку, дач, гаражів та стоянок автомобілів; 5) миття та обслуговування транспортних засобів і техніки; 6) влаштування звалищ сміття, гноєсховищ, накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, кладовищ, скотомогильників, полів фільтрації тощо.

При цьому у прибережних захисних смугах уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах забороняється: а) влаштування полігонів побутових та промислових відходів і накопичувачів стічних вод; б) влаштування вигребів для накопичення господарсько-побутових стічних вод об'ємом понад 1 кубічний метр на добу; в) влаштування полів фільтрації та створення інших споруд для приймання і знезаражування рідких відходів; г) застосування сильнодіючих пестицидів [2].

Землі прибережної захисної смуги розташовуються ближче до водного об'єкта, ніж інші землі водоохоронної зони, тому саме вони потенційно розглядаються ймовірним об'єктом забудови зацікавленими особами.

Разом із тим існує багато юридичних прогалин, які дають змогу порушувати обмеження, встановлені у прибережних захисних смугах, а саме: 1) маніпуляції з назвами водойм, гра словами; 2) можливість місцевих рад визначати ширину прибережних захисних смуг; 3) наявність у місцевих рад права приймати рішення про продаж у приватну власність земельних ділянок, які знаходяться у комунальній власності територіальної громади. Тобто депутати місцевої ради можуть прийняти рішення про приватизацію земельної ділянки, яка знаходиться в межах прибережної захисної смуги, а її власник розпочати будівництво.

Важливим є також питання порушення заборони будівництва на прибережних смугах, а саме самочинне будівництво. Навіть судова практика не може дати єдиного рішення, що робити із такими об'єктами. Досвід європейських держав в цих питаннях різноманітний. Наприклад, у Польщі знесення будівель є не настільки безпеліційним, будівля може бути узаконена. Тоді як на італійському острові Сицилія питання стоїть

більш гостро. Адже вздовж прибережних смуг острова збудовано велика кількість незаконних будівель. Внаслідок цього постало питання про те, чи варто забирати житло в людей, що незаконно збудоване. Тому було прийнято рішення про легалізацію будівель, які розташовані на відстані більше ніж 150 метрів від водного об'єкта [3, с. 204].

Очевидно, що для України вирішити питання із самочинним будівництвом, можливо тільки шляхом встановлення певної граничної межі, за порушення якої всі будівлі будуть знесені і жодним чином нелегалізовані.

Таким чином, питання забудови прибережних територій має вагоме значення для сучасної землевпорядної науки. Адже негативним результатом господарської діяльності у межах прибережно захисних смуг є забудова території, а саме, переведення у землі житлової забудови з подальшою приватизацією. Внаслідок цього, діяльність суб'єктів господарювання і громадян завдає значну шкоду навколишньому середовищу, створює умови й сприяє забрудненню поверхневих вод і земель у межах зазначених територій. Тому існує потреба встановлення прибережних захисних смуг вздовж водних об'єктів.

Суспільство має зрозуміти, що дефіцит водних ресурсів відчувається вже сьогодні. У зв'язку з цим збереження, очищення та раціональне використання водних об'єктів – завдання всього населення.

Література

1. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР (ред. від 18.012.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-vr#n729>.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III (ред. від 07.02.2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
3. Ксисяч Н.Д. Окремі проблемні питання правового режиму прибережних захисних смуг. 2018. С. 203-205.

Валентина Юрївна Сіліверст – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Наталія Ігорівна Дуравкіна** – доцент кафедри
юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ ЗАПАСУ

На сьогоднішній день землі є одним із найбільш вивчених питань у виробництві держави. Сьогодні дослідження землі в Україні значно активізувалися та, на жаль, багато питань все ще потребують